

приймають відповідні сигнали, після чого вбудована електронна система за різницею часу їх надходження обчислює координати маркера. Основний недолік інфрачервоно-ультразвукової дошки той самий, що і в електромагнітної та лазерної дошок, а тому виникає потреба у використанні спеціального електронного маркера. Основна її перевага полягає в можливості роботи на будь-якому екрані, а також на стіні з будь-якими розмірами робочого поля, тому інфрачервоний давач підвішується в куток стандартної переносної дошки [3, с. 187].

Висновок. Здійснено порівняльний аналіз сучасних технологій виготовлення інтерактивних дошок, які відрізняються за конструкцією і місцем розміщення проектора, який показав, що незважаючи на низку недоліків, всі вони можуть успішно впроваджуватися у процес наочного рекламування та презентування лікарських засобів від стадії створення, виготовлення до стадії реалізації лікарських засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании / И. В. Роберт. – М.: Изд-во “Школа-Пресс”, 1994. – 206 с.
2. Интерактивные технологии в образовании: учебно-метод. комплекс. – М.: Изд-во Российского ГУ, 2005. – 21 с.
3. Кадемія М. Ю. Інтерактивні засоби навчання: навч.-метод. посібник / М. Ю. Кадемія, С. О. Сисоєва. – Вінниця: ТОВ “Планер”, 2010. – 217 с.

Твердохлебова Наталя Євгеніївна

аспірант кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

Мілорадова Наталія Едуардівна

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук

ДОСЛІДЖЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ПРАВООХОРОНЦІВ НА ЕТАПІ НАВЧАННЯ У ЗВО

Специфіка діяльності правоохоронців обумовлює особистісні трансформації, які суттєво впливають на особливості професійної самореалізації. Значну цінність у дослідженні проблеми особистісних трансформацій особистості мають праці вчених, в яких досліджуються її стадії (М. Фергусон, Дж. Прочаска та Дж. Нокрос, П. Лушин, В. Сатір, Дж. Келлог, О. Штепа та інші).

Для вивчення особливостей особистісних трансформацій ціннісно-сміслової сфери правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання було проведено дослідження за допомогою опитувальника термінальних цінностей І.Г. Сеніна [1], у якому взяли участь 315 курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ. Курсанти були розподілені на чотири групи:

курсанти 1-го (n=100), 2-го (n=92), 3-го (n=98) курсів та магістри (n=25) факультету №3 ХНУВС.

Опитувальник термінальних цінностей І.Г. Сеніна дозволяє діагностувати значущість життєвих цінностей правоохоронців у різних сферах життя, а саме у професійному житті, сфері навчання і освіти, сімейному житті, сфері суспільної діяльності та сфері індивідуальних захоплень.

Як бачимо з таблиці 1, у сфері професійного життя першокурсники прагнуть набути престижу, досягти певних вагомих результатів та налагодити взаємостосунки з колегами [2]. Другокурсники бажають отримати конкретні результати, схвалення зі сторони соціуму та моральне задоволення від самого процесу роботи. Третьокурсники вважають, що найважливіше – це отримати конкретні та вагомі результати з повною реалізацією власних здібностей та інтересом і духовним задоволенням від професійної діяльності. Магістри бажають займатися цікавою роботою і отримувати задоволення як від процесу, так і від результату власної професійної діяльності, за що і отримувати схвалення від соціуму.

Цінність креативності, тобто прагнення внести елемент творчості в сферу своєї професійної діяльності, для першокурсників статистично більш значимий порівняно з курсантами 2-го і 3-го курсів навчання. Цінність соціальних контактів або іншими словами прагнення до колегіальності в роботі, до делегування повноважень, встановлення сприятливих взаємовідносин з колегами по роботі, також статистично більш значима для першокурсників, ніж для курсантів 2-го курсу навчання.

Таблиця 1

Значущість цінностей у сфері професійного життя правоохоронців, (x_{cp})

Цінності	1 груп а	2 груп а	3 груп а	4 груп а	t 1,2	t, 1,3	t, 1,4	t 2,3	t 2,4	t 3,4
Власний престиж	7,72	6,74	6,16	7,04	4,49 [*]	7,96 [*]	2,22	2,59	0,84	2,81
Матеріальне положення	7,00	6,45	6,52	6,72	2,75	2,62	0,94	0,32	0,82	0,69
Креативність	7,24	6,03	6,27	6,28	5,08 [*]	4,48 [*]	2,55	0,77	0,66	0,19
Активність контактів	7,44	6,60	6,84	6,60	3,71 [*]	2,83	2,48	1,05	0,01	0,72
Розвиток себе	6,82	6,52	6,89	6,92	1,27	0,32	0,32	1,48	1,02	0,09
Досягнення	7,66	7,25	7,52	7,32	1,90	0,73	1,01	1,26	0,19	0,61
Духовне задоволення	6,94	6,71	6,69	7,44	0,99	1,15	1,62	0,11	1,92	2,04

Збереження власної індивідуальності	7,11	6,67	6,52	6,88	1,78	2,49	0,69	0,58	0,52	0,94
---	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Примітка: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,001$

У сфері навчання і освіти для курсантів 1-го курсу найбільш значущими є цінності розвитку себе, власного престижу та духовного задоволення. Іншими словами, першокурсники прагнуть якомога більше дізнатися про особливості професійної діяльності правоохоронця і підвищувати рівень власної освіти заради особистісного розвитку і високої оцінки суспільством. У курсантів 2-го курсу найбільш значущими визначено цінності власного престижу, матеріального положення і досягнення. Можемо стверджувати, що другокурсники зацікавлені в думці інших людей щодо власної освіти і прагнуть досягти такого рівня освіти, який дозволить їм мати високу зарплату та інші види матеріальних благ. Цікаві і практично однакові результати спостерігаємо у третій і четвертій групах дослідження. Так, цінність високого матеріального положення значима як для курсантів 3-го курсу, так і для магістрів. Цінність духовного задоволення у курсантів 3-го курсу і магістрів посідає однакове друге рейтингове місце. І на третьому місці за рівнем значущості у курсантів 3-го курсу і магістрів перебуває цінність власного престижу. Таким чином, для третьокурсників і магістрів важливо проявляти інтерес і досягати морального задоволення від процесу навчання та отримати освіту яка дасть їм можливість забезпечувати себе матеріально і підвищувати власний престиж у суспільстві.

Крім того, зафіксовано низку статистично значимих відмінностей, а саме: першокурсники статистично значимо більше бажають досягти певного рівня освіти, щоб увійти в тісні контакти з представниками майбутньої професії; першокурсники статистично значимо більше бажають розвитку власних здібностей, характеризуються зацікавленістю в оцінці себе як особистості і своїх знань, умінь, здібностей порівняно з курсантами 2-го і 3-го курсів навчання та магістрами. Також, курсанти 1-го курсу статистично значимо більше прагнуть зберегти власну індивідуальність та проявити оригінальність в процесі навчання ніж курсанти 3-го курсу і магістри.

Констатуємо, що у сфері сімейного життя на всіх етапах навчання правоохоронці вважають, що сімейне благополуччя полягає, перш за все, в матеріальній забезпеченості сім'ї. Для курсантів 1-го і 2-го курсів навчання цінними є збереження власної індивідуальності, прагнення до незалежності, що характерно для їх вікового розвитку і періоду проходження сепарації від батьківської родини. Курсанти 3-го курсу і магістри знову демонструють схожість цінностей. Вони однаково прагнуть до духовної близькості з рідними, цінують кохання і проявляють зацікавленість до інформації про сімейне життя.

У сфері суспільної діяльності першокурсники статистично значимо більше прагнуть до отримання морального задоволення, ніж курсанти 2-го, 3-го курсів навчання і магістри. Також, курсанти 1-го курсу статистично значимо більше

бажають активно взаємодіяти з суспільством порівняно з курсантами 2-го, 3-го курсів навчання і магістрами. Цінність прояву власної індивідуальності для першокурсників статистично значимо більш важлива ніж для курсантів 2-го, 3-го курсів навчання і магістрів.

Зазначимо, що у групі першокурсників зафіксовано низку статистично значимих відмінностей, а саме: цінність власного престижу статистично більш значима для курсантів 1-го курсу, ніж для 2-го, 3-го курсів навчання і магістрів; креативність і нестандартний підхід також статистично значимо більше цінують курсанти 1-го курсу, ніж 2-го та 3-го курсів навчання; важливість розвитку себе у суспільній діяльності статистично більш значима для курсантів 1-го курсу порівняно з курсантами 2-го та 3-го курсів навчання. Другокурсники бажають у сфері суспільної діяльності отримувати духовне задоволення, матеріальну винагороду та налагоджувати соціальні контакти. Третьокурсники прагнуть займатися суспільною діяльністю заради матеріальної винагороди, розширення соціальних контактів і досягнення конкретних результатів. Подібну картину ми спостерігаємо і у групі магістрів.

Визначено, що *за рахунок своїх захоплень* першокурсники прагнуть підкреслити власну індивідуальність, досягти конкретних результатів і отримати духовне задоволення. Другокурсники прагнуть використовувати власне хобі для отримання конкретних результатів, підкреслюють свою оригінальність і розвиток особистих, потенційних можливостей. Третьокурсники у власних захопленнях вбачають можливість розкрити свою неповторність, розвинути здібності і отримати конкретний результат. Магістри бажають розвинути власну особистість за рахунок захоплень і спроби власних сил у різних заняттях. Займаючись хобі, магістри прагнуть до відчутних результатів і певних досягнень та схильні займатися тими хобі, що мають колективний характер.

Отже, протягом дослідження нами було виявлено такі особливості особистісних трансформацій правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання:

- у сфері професійного життя діагностуються зміни у розумінні його змісту та значення від престижності у першокурсників до бажання отримувати задоволення як від процесу так і від результату власної професійної діяльності у магістрів. У респондентів всіх груп спостерігається тенденція до прагнення мати конкретні, вагомі результати діяльності та отримувати схвалення від соціуму;

- у сфері навчання та освіти для третьокурсників і магістрів важливо проявляти інтерес і досягати морального задоволення від процесу навчання та отримати освіту, яка дасть їм можливість забезпечувати себе матеріально і підвищувати власний престиж у суспільстві; для респондентів перших двох груп велике значення має збереження власного престижу;

- у сфері сімейного життя на всіх етапах навчання правоохоронці вважають, що сімейне благополуччя полягає, перш за все, в матеріальній забезпеченості сім'ї. Курсанти третього курсу та магістри демонструють схожість цінностей. Так, вони однаково прагнуть до духовної близькості з рідними та цінують кохання;

- у сфері суспільної діяльності більшість респондентів демонстрували бажання розширення соціальних контактів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сенин И.Г. Опросник терминальных ценностей. Ярославль : Содействие, 1991. 19 с.

2. Твердохлебова Н.Є. Трансформації ціннісно-смислової сфери правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання. Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. К.: НУОУ, 2018. Вип. 2 (50). 155 с. С. 112-118.

Тунтула Александра Сергеевна

заместитель заведующего кафедрой гражданского и уголовного права и процесса юридического факультета Черноморского национального университета имени Петра Могилы, кандидат юридических наук, доцент

МЕСТО ЭКСПЕРТИЗЫ ПСИХИКИ ЧЕЛОВЕКА СРЕДИ АНТИДЕЛИКТНЫХ ЭКСПЕРТНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ ПО ИНЫМ ОСНОВАНИЯМ

Инновационное определение места экспертизы психики человека среди антиделиктных экспертных исследований и их классификацию по иным основаниям уже неоднократно излагалась А.А. Кириченко [1; 2, с.13-16 и др.] и развитие **классификации антиделиктных и связанных с ними иных экспертных исследований** (исследований тех или иных объектов, отношений и явлений с привлечением любых, кроме юридических, знаний, имеющих значение для наиболее эффективного, рационального и качественного противодействия конкретному правонарушению либо при необходимости решению аналогичных вопросов в процедуре, не связанной с таким противодействием) более правильно представить в следующей редакции :

1. По базисному объекту исследования:

1.1. ***Криминалистическая экспертиза***, исследующая любые объекты, отношения или явления, за исключением психики и обменных процессов человека, его тела, частей или выделений, а также одежды, обуви и иных сопутствующих человеку объектов (предметов – монолитного тела либо тела, состоящего из нескольких частей, имеющих собственную устойчивую форму, но не перемещающихся в отношении друг друга; устройств – тела, состоящего из нескольких частей, имеющих собственную устойчивую форму и осуществляющих простые передвижения в отношении друг друга; механизмов – совокупности аналогичных тел, осуществляющих сложные передвижения в отношении друг друга; субстанций в вязком, сыпучем, жидком или газообразном агрегатном состоянии) в случае совместного причинения телесных повреждений человеку либо иного